

چکیده

پولشویی، عبارت است از هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر ظاهر هویت نامشروع حاصل از فعالیت‌های مجرمانه، به گونه ای که وانمود شود، این عواید از منابع قانونی سرچشمه گرفته است. پولشویی یا تطهیر پول فعلیتی مجرمانه، در مقیاس بزرگ، گروهی، مستمر و درازمدت است که می تواند از محدوده سیاسی یک کشور مفروض نیز فراتر رود.

پولشویی یک فرایند سه مرحله ای است که مرحله اول مستلزم قطع هر گونه ارتباط مستقیم بین وجوه و جرمی است که حاصل شده، مرحله دوم مخفی کردن ردپای وجوه برای جلوگیری از تعقیب قانونی آن و مرحله سوم بازگرداندن وجوه به مجرم به صورتی که نحوه اکتساب و محل جغرافیایی آن قابل ردیابی نباشد.

پولشویی آثار زیانبار بر اقتصاد، جامعه و سیاست دارد. آلوده شدن و بی ثباتی اقتصاد تضعیف بخش خصوصی و برنامه های خصوصی سازی، کاهش کنترل دولت بر سیاستهای اقتصادی، فاسد شدن ساختار حکومت، بی اعتمادی مردم، بی اعتباری دولتها و نهادهای اقتصادی کشور و... غیره تنها بخشی از این آثار است.

پیشینه اقدامهای بین المللی برای مبارزه با پدیده پولشویی و تدوین راهکارهای جهانی برای مقابله با این معضل به سالهای میانی دهه ۱۹۸۰ برمی گردد. در اواخر همین دهه بود که عزم جهانی برای تدوین پیمان نامه ها، معاهدات و کنوانسیون های بین المللی در این زمینه شکل گرفت. به دنبال تاسیس گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی در سال ۱۹۸۹، گروههای منطقه ای مانند اتحادیه اروپا، شورای اروپا و سازمان کشورهای آمریکایی، قوانین و معیارهایی برای مبارزه با پولشویی در کشورهای عضو تدوین کرده اند. منطقه کارائیب، آسیا، اروپا و آفریقا، نیروی ویژه مبارزه با پولشویی ایجاد کرده اند و گروه بندیهای مشابهی برای آمریکا و آمریکای لاتین در سالهای آینده در دست تدوین و شکل گیری است. با این حال، در سطح بین المللی و جهانی یک توافق نظر عمومی در مورد کلیات ارکان اصلی هر نظام ضد پولشویی وجود دارد، که شناخت این اصول در تدوین قوانین منع پولشویی راهگشا خواهد بود.

مقدمه

واژه پولشویی برای توصیف فرایندی مورد استفاده قرار می گیرد که در آن پول غیر قانونی یا

روشهای مبارزه با پولشویی

دکتر حسینعلی بهرام زاده
دکتر حسین شریعتی

کثیفی که حاصل فعالیت‌های مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه و کالا، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری و... است، در چرخه ای از فعالیتها و معاملات، با گذر از مراحل، شسته و به پول قانونی و تمیز تبدیل می شود.

پولشویی به عنوان یک جرم در دهه ۱۹۸۰ بویژه در مورد عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گردان مورد توجه کشورهای غربی قرار گرفت. این امر به دلیل آگاهی کشورهای مزبور از سودهای کلان حاصل از این فعالیت مجرمانه و نگرانی آنها درباره گسترش مصرف مواد مخدر در جوامع غربی بود که انگیزه مبارزه با فروشندگان مواد مخدر را برای دولتها از طریق تدوین قوانینی که آنها را از عواید غیر قانونی محروم کند به وجود آورد.

آگاهی کشورهای توسعه یافته از آثار پولشویی و تدوین قوانین مقررات و اتخاذ تدابیر قابل توجه برای مبارزه همه جانبه با آن باعث شده است که عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به منظور شسته شدن به سوی کشورهای سوق باید که سازوکارهای نظارتی آنها در بازارهای مالی ضعیف است، یا تدابیری

برای برخورد با این مشکل اتخاذ نکرده اند. بدون تردید این امر مشکلات فراوانی را برای کشورهای مزبور ایجاد خواهد کرد و اولین گام در مقابله با این مشکل تدوین قوانین و مقررات و اتخاذ تدابیر و شیوه های مناسب است.

در اقتصاد ایران تاکنون به دلیل ناشناخته ماندن پیامدها و آثار زیانبار پولشویی، اقدام قابل توجهی صورت نگرفته است. تنها اقدام مثبت در این زمینه لایحه منع پولشویی تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی است که مراحل بررسی مقدماتی آن انجام شده است. در این مقاله ابتدا به تعریف و مراحل فرایند پولشویی و آثار و اقدامات و مستندات بین المللی می پردازد.

تعریف پولشویی

مراحل اساسی در دستورالعمل جامعه اروپایی مصوب مارس ۱۹۹۰ تعریف پولشویی به صورت زیر است: «تبدیل یا انتقال یک دارایی، با علم به اینکه از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده باشد، به منظور پنهان داشتن یا گم کردن رد منشا غیر قانونی آن دارایی، یا کمک به شخصی که مرتکب چنین جرمی شده است برای گریز از پیامدهای قانونی جرم مزبور».

تعریف پولشویی در پیمان نامه شورای اروپا مربوط به نشست اوت ۱۹۹۰ استراسبورگ تکمیل شد و موارد زیر به تعریف ارائه شده در دستورالعمل جامعه اروپا افزوده شد «تحصیل، تملک یا استفاده از داراییهای به دست آمده از منابع غیر قانونی و نیز هرگونه مشارکت، مباشرت، دسیسه چینی برای ارتکاب اقدام به ارتکاب، یا کمک، ترغیب، تسهیل و پنهان کاری هرگونه جرم مرتبط با پولشویی».

گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی (FATF) در گزارش فرایند عمل با رفتار پولشویی را شرح داده است که شامل اجزای زیر است:

- تبدیل یا انتقال مال با علم به اینکه چنین مالی از یک جرم کیفری حاصل شده است به منظور مخفی کردن یا تغییر ظاهر منشا غیر قانونی مال مورد نظر یا کمک به شخصی که مرتکب چنین جرمی شده است برای فرار از پیامدهای قانونی عمل خود.

- پنهان کردن یا تغییر ماهیت واقعی، منشا، محل، جابجایی یا مالکیت مال با علم به اینکه

• انباشت قدرت و ثروت توسط مجرمان و گروه‌های بزه‌کار - برخوردار از امکان پولشویی - تهدیدی جدی برای اقتصادهای ملی و بویژه برای نظامهای دموکراتیک به شمار می‌آید.

علاوه بر اینها، برپایه یافته‌های پژوهش انجام شده در صندوق بین‌المللی پول و نیز به استناد گزارش ارائه شده توسط مدیرعامل صندوق مزبور در سال ۱۹۹۸، انحراف تحلیلیها و سیاستگذاری‌های کلان اقتصادی پولشویی به شمار می‌آیند.

مهمترین آثار منفی اقتصادی پدیده پولشویی عبارتند از:

۱ - تضعیف بخش خصوصی - پولشویان با هدف پنهان کردن عواید حاصل از فعالیتهای غیرقانونی خود، با استفاده از شرکتهای پیشرو، عواید مزبور را با وجوه قانونی مخلوط می‌کنند. از آنجایی که این شرکتهای به وجوه غیرقانونی قابل توجهی دسترسی دارند که به آنها کمک می‌کند تا محصولات و خدمات خود را با قیمتی کمتر از سطح قیمت بازار ارائه دهند این امر رقابت را برای شرکتهای قانونی بسیار مشکل می‌کند و باعث بیرون راندن توسط شرکتهای و سازمانهای مجرم از بازار و تضعیف بخش خصوصی قانونی در اقتصاد می‌شود.

۲ - تضعیف یکپارچگی و تمامیت بازارهای مالی - موسسات مالی متکی به عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه در مدیریت مناسب دارائیهای انجام به موقع تعهدات و عملیات خود با مشکلات و چالشهای بیشتری مواجه اند.

۳ - کاهش کنترل دولت بر سیاستهای اقتصادی، در بعضی از کشورهای در حال توسعه این عواید غیرقانونی ممکن است میزان بودجه دولت را تحت الشعاع قرار دهد و در نتیجه کنترل دولت بر سیاستگذاری‌های اقتصادی را کاهش دهد. در واقع، گاهی حجم زیاد دارائیهای انباشته شده مبتنی بر عواید حاصل از پولشویی، بازارها یا حتی اقتصادهای کوچک را در تنگنا قرار می‌دهد.

۴ - اخلال و بی‌ثباتی در اقتصاد - اشخاصی که اقدام به پولشویی می‌کنند به دنبال سود حاصل از سرمایه‌گذاری وجوه غیرقانونی خود در فعالیتهای اقتصادی نیستند، بلکه هدف آنها نگهداری اصل وجوه و عواید مزبور است.

اقتصادی می‌شود که بازگشت به سیستم مالی، وجوه شکل و ظاهری قانونی یافته است. فرایند پولشویی ممکن است به صورت جداگانه و متمایز یا به طور همزمان اتفاق افتد. چگونگی استفاده از این مراحل به سازوکارهای موجود برای پولشویی و شرایط سازمانهای مجرم بستگی دارد.

آثار پولشویی

گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی (FATA) وابسته به سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) چهار تهدید اساسی پدید آمده از معضل جهانی پولشویی را چنین برشمرده است.

• کوتاهی در مبارزه با پولشویی، سودآوری فعالیتهای مجرمانه یا غیرقانونی را برای مجرمان آسانتر می‌گردد؛

• کوتاهی در مبارزه با پولشویی، سازمانهای مجرم را در تامین مالی فعالیتهای مجرمانه و گسترش آن فعالیتهای آزادتر می‌گذارد؛

• امکان به کارگیری شبکه مالی رسمی از سوی پولشویان، خطر فسادپذیری نهادهای مالی و کل بخش مالی اقتصاد ملی را به همراه می‌آورد؛

چنین مالی از فعالیت مجرمانه حاصل شده است.

- تملک، تصرف یا استفاده از مال با علم به اینکه چنین مالی حاصل فعالیتهای مجرمانه است.

مراحل پولشویی

پولشویی فرایندی پیچیده، مستمر، درازمدت و گروهی است که به طور معمول در مقیاسی بزرگ انجام می‌شود و می‌تواند از محدوده جغرافیایی - سیاسی یک کشور فراتر برود.

براساس این فرایند عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه با گذر از مراحل مختلف وارد نظام مالی و فعالیتهای قانونی می‌شود و با پنهان ماندن منشا غیرقانونی آن، ظاهری قانونی می‌یابد. به طور کلی فرایند پولشویی دارای سه مرحله به صورت زیر است:

۱ - جایگذاری: اولین مرحله از فرایند پولشویی، جایگذاری یا تزریق عواید از فعالیتهای مجرمانه به شبکه مالی رسمی با هدف تبدیل عواید از حالت نقدی به ابرزارها و دارائیهای مالی است که یا برای سپرده گذاری در موسسات مالی خارجی به بیرون از مرزها انتقال داده می‌شود و یا برای خرید کالاهای با ارزش مانند آثار هنری، هواپیما، فلزات و سنگهای قیمتی به کار می‌رود. یا به صورت سپرده گذاری در بانکهای داخلی یا دیگر موسسات مالی رسمی و غیررسمی صورت می‌گیرد.

۲ - لایه چینی: این مرحله که در واقع جداسازی عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه از منشا یا فعالیتهای موجود آن است از طریق ایجاد لایه‌های پیچیده‌ای از معاملات یافتن و انتقال مالی چندگانه با هدف مبهم ساختن فرایند حسابرسی و مجهول گذاشتن هویت طرفهای اصلی معامله و ناممکن کردن ردگیری منشا عواید مزبور صورت می‌گیرد.

۳ - یکپارچه سازی: آخرین مرحله در فرایند پولشویی یکپارچه سازی یا فراهم کردن پوشش ظاهری مشروع و توجیه قانونی برای عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه است. چنانچه مرحله لایه چینی با موفقیت انجام شود عواید شسته شده با استفاده از طرحهای یکپارچه سازی، به نحوی وارد جریان اصلی

بنابراین، آنها وجوه خود را به لزوم در فعالیتهایی که برای کشور محل استقرار وجوه مزبور، سودآور باشد سرمایه گذاری نمی کنند. آنها سرمایه های خود را به بخشهای ساختمان سازی و هتلداری سوق داده و این موضوع خسارت شدیدی به بخشهای مزبور و کل اقتصاد وارد می کند.

ایجاد موانعی برای خصوصی سازی و کاهش درآمد دولت و ریسک اعتباری برای دولتها در شرایط کنونی اقتصاد جهانی از آثار جانبی منفی اقتصادی دیگر پدیده پولشویی است. پیشینه اقدامات بین المللی درباره پولشویی رشد پرشتاب عزم جهانی، انبوه پیمان نامه ها و قوانین بین المللی به دست آمده گرایش چشمگیر کشورها به اتخاذ تدابیر جهانی اندیشیده شده در این باره اهمیت ویژه و جدی تهدیدهای ناشی از پولشویی را در دنیای امروز به خوبی نمایان می سازد. مهمترین و اساسی ترین مستندات بازتاب دهنده کوششهای فراگیر بین المللی به شرح زیر است:

۱- پیمان نامه وین اولین سند بین المللی است که در آن تعریفی دقیق از پولشویی ارائه شده و راههایی برای محروم کردن اشخاص دست اندرکار قاچاق مواد مخدر از عواید فعالیتهای مجرمانه آنها و در نتیجه کاهش انگیزه آنان برای ادامه این فعالیتهای پیشنهاد شده است.

۲- اعلامیه کمیته بال در سال ۱۹۸۸ برای جلوگیری از کاربرد مجرمانه شبکه بانکی به قصد پولشویی به امضا رسید.

۳- تشکیل نیروی ویژه اقدام مالی در نشست پاریس به وسیله هفت کشور به منظور تدوین یک دستورالعمل هماهنگ بین المللی برای مبارزه با پولشویی تاسیس شد.

۴- گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی (THE FATF REPORT 1990) که فرضیه آن شناسایی و تدوین راهکارهای مناسب برای مبارزه با پولشویی است و در این راستا با انتشار رویکردهای سیاسی و توصیه هایی در این باره کشورهای جهان را به همکاری بین المللی فرامی خواند.

۵- پیمان نامه شوری اروپا که در تاریخ ۸ نوامبر ۱۹۹۰ برای تحقیق و بازرسی، ضبط و مصادره عواید حاصل از جرم تاکید شده است.

۶- علاوه بر موارد فوق در سال ۱۹۹۰، کمیسیون بین المللی آمریکایی با اعتیاد

(CICAD) در سال ۱۹۹۲ به تصویب نهایی رسید و در سال ۱۹۹۷ اصلاح شد.

در ۱۰ ژوئن ۱۹۹۱ دستورالعمل جامعه اروپایی را به منظور منع استفاده از نظام مالی برای مقاصد پولشویی تصویب کرد. و قوانین دیگری نیز تا سال ۲۰۰۰ میلادی به تصویب رسیده یا اقدامات ویژه ای در این مورد صورت گرفت.

آخرین اقدامات جدی بین المللی به منظور تدوین راهکارهایی برای مبارزه با معضل جهانی پولشویی عبارت است از «پیمان نامه مبارزه با جرم سازمان یافته فراملی».

این پیمان نامه در دسامبر ۲۰۰۰ توسط سازمان ملل تدوین شد. براساس ماده یک این پیمان نامه، هدف از تدوین آن تقویت همکاری به منظور پیشگیری و مبارزه موثرتر با جرائم سازمان یافته است. ماده ۵ این پیمان نامه، مشارکت در گروه جرائم سازمان یافته را جرم اعلام کرده است و ماده ۶ آن نیز پولشویی عواید حاصل از جرم سازمان یافته را جرم شناخته است.

در تعریف جرم پولشویی در پیمان نامه مزبور بر ارتباط جرائم منشا مربوط به قاچاق مواد مخدر و نیز ارتباط جرم پولشویی با جرائم سازمان یافته در سطح بین المللی تاکید شده است. در موارد ۷ و ۸ این پیمان نامه تدابیری برای مبارزه با پولشویی و همچنین مجازاتهایی برای فساد مالی پیشنهاد شده است.

به طور کلی نکته مشترک تمام اقدامات بین المللی انجام یافته برای مبارزه با پولشویی، توجه و تاکید بر عوامل حاصل از جرم به عنوان مهمترین انگیزه برای ارتکاب انواع جرائم و فعالیتهای مجرمانه است.

گونه های پولشویی

پدیده پولشویی در هر کشور لزوماً به عواید به دست آمده از فعالیتهای بزهکارانه انجام گرفته شده در آن کشور محدود و منحصر نمی شود. در واقع ممکن است عواید به دست آمده از فعالیتهای مجرمانه در کشورهای دیگر نیز به کشور مفروض منتقل و در آن شسته شود. بنابراین، تعریف پولشویی باید دربرگیرنده آن بخش از عواید حاصل از جرائم رخ داده در یک کشور مفروض که برای شسته شدن در دیگر نقاط جهان را از آن خارج می شود، نیز باشد با

این رویکرد، چهارگونه قابل شناسایی پولشویی را می توان به شرح زیر برشمرد:

۱- پولشویی درونی: که شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیتهای مجرمانه و انجام شده، در داخل یک کشور، که در همان کشور نیز شسته می شود.

۲- پولشویی صادرشونده: شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیتهای مجرمانه انجام شده در داخل یک کشور، که در خارج از آن تطهیر می شود.

۳- پولشویی واردشونده: شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیتهای مجرمانه انجام شده در سایر نقاط جهان که در داخل یک کشور مفروض شسته می شود.

۴- پولشویی بیرونی: شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیتهای مجرمانه انجام شده در سایر کشورها، که در خارج از کشور نیز شسته می شود.

ضرورت مقابله با پولشویی

پولشویی عملیات بازارها را مختل می کند. معاملاتی که برای مقاصد پولشویی انجام می گیرند تقاضا برای نقدینگی را افزایش می دهد، نرخ بهره و مبادله را بی ثبات می کند به رقابت غیرعادلانه منجر می شود و تورم را در کشورهای که تبهکاران فعالیتهای تجاری خود را انجام می دهند به شدت افزایش می دهد.

پولشویی اعتبار و در نتیجه ثبات بازارهای مالی را از بین می برد. چنانچه نظام بانکی در نتیجه جرائم سازمان یافته اعتبار خود را از دست دهد، تمام سیستم مالی کشور یا حتی نظام مالی منطقه موردنظر، دچار آسیب پذیری جدی می شود.

کشورهای کوچک در برابر پدیده پولشویی آسیب پذیری بیشتری دارند قدرت اقتصادی که از طریق فعالیتهای غیرقانونی به دست می آید تسلط سازمانهای مجرم را بر اقتصادهای کوچک امکان پذیر می سازد.

کشورهایی که فاقد سازوکارهای کنترل مالی مناسب بوده یا در اجرای آنها ضعیف عمل می کنند عملاً به پولشویی انان این امکان را می دهند که عواید فعالیتهای نامشروع خود را با استفاده از ضعفهای ساختاری یا بهره جویی از شکافها و نقاط ضعف تشکیلات سازمانی و انتظامی این کشورها تطهیر کنند.

قرض الحسنه و موسسات مالی و اعتباری فاقد مجوز از بانک مرکزی، به طور یک طرفه خود را از سیاستگذاری شوری پول و اعتبار و سیاستهای ارزی بانک مرکزی، معاف می‌دانند و از آن سیاستها تبعیت نمی‌کنند. در نتیجه، سیاستهای انقباضی و انبساطی دولت در جهت مهار تورم، سیاست هدایت سرمایه‌های اندک مردمی به سمت امور تولیدی و سیاست نظارت ارزی دولت به منظور ایجاد تعادل در تراز تجارت خارجی، در یک دهه گذشته موفق نبوده است، کمابینه علی‌رغم تمامی تلاشهای دولت، دستگاه برنامه‌ریزی اقتصاد کشور نتوانسته است از مزمن شدن نرخ تورم جلوگیری به عمل آورد و میزان تورم را به عدد یک رقمی کاهش دهد.

باتوجه به این وضعیت نابسامان اقتصادی، طبیعی است که طی دوره موردبررسی در بدنه گردش اقتصاد ملی، شکافهای متعددی به وجود آمده و همان شکافها بستر ساز سوءاستفاده مجرمان و خلافکاران اقتصادی شده است.

گسترش بخش غیررسمی اقتصاد، حدود ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی، منشاء و فساد اداری، رشد سرطانی قاچاق سازمان یافته کالا، قاچاق ارز و طلا، فرار سرمایه، فرار مالیاتی و کلاهبرداری‌های اقتصادی و بازرگانی از جمله تبعات ناگوار نابسامانی حاکمیت دولت بر کل گردش اقتصادی کشور به شمار می‌روند که امروزه این وضعیت نامناسب، بر همگان روشن است (مجله «مجلس» شماره ۳۷) اعمال محرمانه پولشویی مواد مخدر و پولهای نامشروع دیگر از بستر بخش غیررسمی - اقتصاد و قاچاق سازمان یافته کالا عبور می‌کند.

اقدامات به عمل آمده در ایران

متأسفانه در اقتصاد ایران تاکنون به دلیل ناشناخته ماندن پیامدها و آثار زیانبار پولشویی اقدام قابل توجهی صورت نگرفته یا حساسیتی ویژه برای رویارویی با این پدیده در جامعه ایجاد نشده است. تنها اقدام مثبت در این زمینه، لایحه منع پولشویی تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی است که در حال بررسی است و تا حدودی مقدمات کارها در این زمینه فراهم شده است.

دلیل این امر آن است که در جامعه ما

آلوده شدن و بی‌ثباتی اقتصاد، ضعیف‌بخش خصوصی، کاهش کنترل دولت بر سیاستهای اقتصادی، بی‌اعتمادی مردم، بی‌اعتباری دولت‌ها و نهادهای اقتصادی از جمله آثار زیانبار پولشویی است.

داخلی همان کالاها، که تحت نقش حاکمیتی دولت قرار دارند، به رقابت برخاسته و سیاستهای حمایتی خود از تولیدات داخلی را خنثی کرده است.

از طرفی نیز در دهه گذشته سیاست خودکفایی مالی نهادها و سازمانهای دولتی و عمومی به تدریج شرایطی را در بخش بازرگانی خارجی کشور به وجود آورده که بخش زیادی از واردات و اسکنه‌های تخلیه‌بار، در مبادی ورودی کالا، از نظارت گمرکات خارج شده است. این اسکنه‌ها به صورت شخصی (در حدود ۶۲ اسکنه) اداره می‌شوند و مستقل از نقش حاکمیتی دولت، بر کل اقتصاد بازرگانی کشور عمل می‌کنند.

از طرف دیگر، گسترش روزافزون صندوقهای قرض الحسنه و موسسات اعتباری که مجوز تاسیس و فعالیت آنها را وزارتخانه‌ها و نهادهای غیراقتصادی صادر می‌کنند، خارج از حوزه نظارت بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار دارند و همین امر موجب شده تا حاکمیت کامل دولت بر گردش نقدینگی و بازارهای پولی و مالی کشور محدود گردد. در واقع این گونه صندوقهای

پولشویی اغلب با جرائم سازمان یافته مرتبط است و پیامد جبری جرائم سازمان یافته و دیگر فعالیتهای مجرمانه درآمدزا است. عملیات سازمانهای مجرم که در راستای انباشت سودهای غیرقانونی طراحی می‌شود، نیاز به پولشویی به صورت مستقیم دارد. مقادیر هنگفت وجوه نقدی که به وسیله انواع فعالیتهای مجرمانه مانند اخاذی، قاچاق مواد مخدر، قاچاق کالا و اسلحه و... غیره تولید می‌شود، ردهایی از خود به جا می‌گذارد که پنهان کردن آن دشوارتر از مخفی کردن ردپای خود جرم منشا است.

امروزه در کشورهای پیشرفته جهان تعقیب مالی وجوه حاصل از قاچاق مواد مخدر و سایر جرائم سازمان یافته مقدم بر کنترل فیزیکی است و این جاست که مبارزه با تطهیر عواید حاصل از این جرائم یا پولشویی معنا پیدا می‌کند. اکنون این سوال مطرح می‌شود که آیا اقتصاد ایران مناسبترین بستر پولشویی مواد مخدر است؟ اقتصاد ایران از محدودترین نظامهای اقتصادی بی‌نظم در جهان به شمار می‌رود. مراکز تصمیم‌گیری و سیاستگذاری اقتصادی (در حدود ۳۲ مرکز و شورا) تعداد مراکز سیاستگذاری و تولید امور بازرگانی (حدود ۲۲ مرکز و شورا) تعداد مراکز سیاستگذاری‌های صنعتی و تولید امور صنعتی (در حدود ۶ تا ۱۲ مرکز و نهاد وزارتخانه) اعلام سیاست خودگردانی مالی نهادها و سازمانهای دولتی در برنامه اول توسعه (۷۲ - ۱۳۶۸) نقصان نظارت جامع بانک مرکزی بر گردش پولی و بازار مالی کشور، همگی دست به دست هم داده اند تا ایران نتواند از یک نظام اقتصادی تعریف شده با یک سیاستگذاری کلان اقتصادی توسعه‌گرا برخوردار شود. اقتصاد ملی ایران نه تنها فاقد ابزارهای اعمال حاکمیت است بلکه در بسیاری از موارد و بخشهای اقتصادی کشور نقش حاکمیتی دولت بلکه در بسیاری از موارد و بخشهای اقتصادی کشور، نقش حاکمیتی دولت با نقش تصدیی گری وی درهم آمیخته و تداخل‌های ناهنجاری را در جهت عدم تعادل به وجود آورده است، به طوری که در فرایند «عرضه و تقاضای کالا» دولت تصدیی‌گر، واردکننده و یا تولیدکننده کالاهای مصرفی بادوام و بی‌دوام است و در بازار تولیدکنندگان

معاملات متکی به اطلاعات درونی یا محرمانه، اخاذی، ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری، سرقت، آدم ربایی، قتل و جنایت، قمار، ربا، فحشاء و سایر جرائم سازمان یافته و تعریف شده در چارچوب مجموعه قوانین و مقررات کنونی جمهوری اسلامی ایران را دربرمی گیرد.

جهت گیری قانون مبارزه با پولشویی و آئین نامه های اجرایی آن باید طوری باشد که راههای مصرف و نقل و انتقال وجوه حاصل از قاچاق و سایر فعالیتهای مجرمانه را محدود و قابل شناسایی کند. از این رو، وظیفه اصلی قوه مقننه تصویب قوانین و ابزارهای حقوقی لازم برای مراجع مسئول مبارزه با پولشویی است.

اولین قدم در این راه، جرم اعلام کردن پولشویی است. یعنی مجلس با تصویب قانونی باید به مراکز قضایی و انتظامی، اختیار مجازات پولشویان و مصادره دارائیهای حاصل از ارتکاب جرم پولشویی را بدهد. همچنین باید چارچوبی تدوین شود که طبق آن، مراکز مسئول مبارزه با پولشویی بتوانند اطلاعات به دست آمده را بین خود و همتایان خارجی مبادله کنند. □

منابع و ماخذ:

- ۱- طرح مطالعاتی مبارزه با جرم پولشویی، مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، تیرماه ۱۳۸۲ مرداد و شهریور ماه ۱۳۸۲
- ۲- هفته نامه خبری - تحلیلی اقتصاد و دارائی، تیر، مرداد و شهریور ماه ۱۳۸۲
- ۳- روزنامه های همشهری تیر، مرداد و شهریور ۱۳۸۲
- ۴- مجله مجلس علمی - پژوهشی مجلس شورای اسلامی - شماره ۳۷ سال دهم بهار ۱۳۸۲

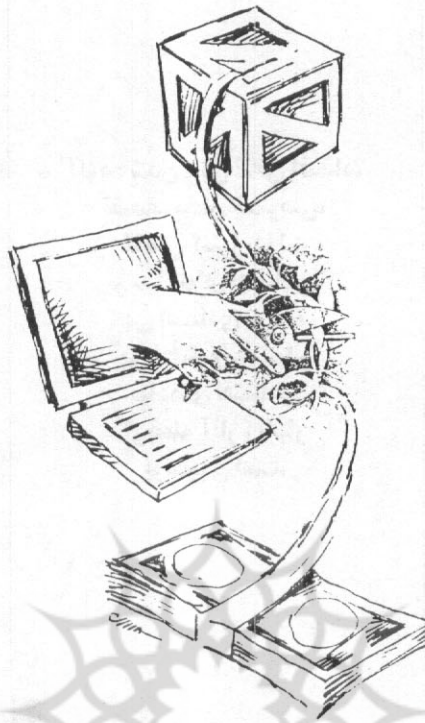
5 - BILLY S MONEY LAUNDERING HOME PAGE, MONEY LAUNDERING - A BRIER HISTORY, 8 DEC 2000.

6 - THE VIENNA CONVENTION: THE 1988 UN CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, UNDOCS. E/CONF. 82/1S AND E/CONF. 82/14, DEC. 19, 1988.

7 - THE FATF REPORT: THE REPORT OF THE FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF) ON MONEY LAUNDERING, APRIL 19, 1990.

8 - THE NATIONAL MONEY LAUNDERING STRATEGY FOR 1999, THE US DEPARTMENT OF THE TREASURY / THE US DEPTMEN OF JUSTICE, SEPT 1999, PP. 5, 7.

- حسینعلی بهرامزاده و حسین شریعتی: اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی شیروان - فیروزکوه

پولشویان بانوجه به موارد زیر در سطح

ملی و بین المللی به صورت حرینی فعال عمل کرده و اقدامات سازمان یافته پیچیده ای برای تطهیر عواید غیرقانونی خود به مرحله اجرا درمی آورند:

- ناکافی بودن مقررات و نظارت در موسسات مالی، فقدان قوانین و مقررات مناسب برای ایجاد موسسات مالی، نبود قوانین مربوط به شناسایی مشترک در موسسات مالی
- پنهان کاری بیش از اندازه در موسسات مالی؛
- فقدان سیستم موثر گزارش دهی در معاملات مشکوک؛

• الزامات ناکافی مربوط به قانون تجارت برای ثبت فعالیتهای بازرگانی؛

• وجود موانع بر سر راه همکاریهای بین المللی در حیطه مسئولان اجرایی؛

• ضعف همکاریهای بین المللی در حیطه مسئولان قضایی (معاضدت قضایی).

برپایه مطالب فوق درمورد پولشویی و باعنایت به واقعیات موجود اقتصاد ایران، مبارزه با پدیده پولشویی، نقل و انتقال وجوه حاصل از مواردی مانند قاچاق موادمخدر و مشروبات الکلی، قاچاق کالا، گریز از مالیات،

پولشویی به عنوان یک جرم بدون قربانی شناخته می شود. اما اگر دقت شود، ملاحظه می شود که پولشویی عارضه ای ثانوی و متناظر با یک جرم منشاء (مقدم) مانند قاچاق موادمخدر، سرقت و دیگر فعالیتهای مجرمانه است و تنها ناآگاهی از علت و ماهیت پولشویی است که آن را تا کنون به صورت یک معضل نامریی در نزد جامعه ایرانی ناشناخته نگاه داشته است.

برپایه تعریف پولشویی و باتوجه به اینکه جرائم منشاء، لزوماً باهدف ایجاد درآمد برای مجرمان انجام نمی شود زمینه مبارزه با پولشویی در ایران علاوه بر پوشش مواردی مانند نقل و انتقال یا دادوستد موادمخدر، درآمدهای به دست آمده از سایر جرائم تعریف شده در چارچوب مجموعه قوانین و مقررات کنونی جمهوری اسلامی ایران را دربرمی گیرد. در اکثر کشورهای پیشرفته جهان و حتی برخی از کشورهای همسایه، تعقیب مالی وجوه حاصل از قاچاق و سایر جرائم سازمان یافته، مقدم بر کنترل فیزیکی است. درحالی که در ایران تمام تلاشها، معطوف به کنترل فیزیکی است. قانون پولشویی، راههای نقل و انتقال وجوه حاصل از فعالیتهای مجرمانه را محدود و قابل شناسایی می کند و با فراهم آوردن امکان سیستمی شناسایی متخلفان، احتمال وقوع بسیاری از جرائم را تا حد زیادی کاهش می دهد.

جرائم منشا پولشویی در ایران عبارتند از: قاچاق موادمخدر، مشروبات الکلی، قاچاق کالا، گریز از مالیات، معاملات متکی به اطلاعات درونی یا محرمانه، اخاذی، ارتشاء، اختلاس، کلاهبرداری، سرقت، آدم ربایی، قتل و جنایت، قمار، ربا و فحشاء.

نتیجه گیری

پولشویی روی دیگر یا نیمرخ مالی فعالیتهای بزهکارانه ای است که در آن عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه و غیرقانونی طی رونودی در مجاری قانونی تطهیر و پاک می شود.

پولشویی یا تطهیر پول فعالیت مجرمانه در مقیاس بزرگ، گروهی، مستمر و درازمدت است که می تواند از محدوده سیاسی یک کشور مفروض نیز فراتر رود.

گروه پژوهشی صنعتی آریانا
Industrial & Research Group

تقویم دوره های آموزشی عمومی پاییز و زمستان ۱۳۸۳

University of Toronto

Seneca
Seneca college

IIR MIDDLE EAST
CONFERENCE TOURING

الف) دوره های بین المللی با همکاری دانشگاه تورنتو و IIR-me									
اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	هزینه (ریال)	روز	عنوان	کد دوره
					☒	۹/۷۰/۱۰۰۰	۸	کارگاه آموزشی مدیریت دارایی های فیزیکی (PAM)	WI01
					☒	۷۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی (RCM (Reliability Centered Maintenance)	CI01
					☒	۷۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی استراتژی نگهداری و تعمیرات و بهبود عملکرد (PM)	CI02
☒						۸/۴۰/۱۰۰۰	۶	کارگاه آموزشی مدیریت پروژه (HRM)	WI03
						۶/۸۰/۱۰۰۰	۴	کارگاه آموزشی مدیریت منابع انسانی (SCM)	WI04
						۶/۸۰/۱۰۰۰	۴	کارگاه آموزشی مدیریت زنجیره عرضه	WI08
ب) مدیریت و مهندسی مجدد فرآیند									
اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	هزینه (ریال)	روز	عنوان	کد دوره
	☒	☒		☒	☒	۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی مدیریت و مهندسی مجدد فرآیندها	CN01
	☒		☒	☒		۱/۲۵/۱۰۰۰	۳	کارگاه آموزشی مدیریت و مهندسی مجدد فرآیندها	WN01
	☒	☒	☒	☒		۸۰/۱۰۰۰	۲	کارگاه آموزشی تدوین نقشه برداری فرآیندها	WN02
	☒	☒		☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی مدیریت فرآیند در مدل های تعالی سازمانی (EFQM)	CN03
ج) استراتژی و مدیریت عملکرد									
اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	هزینه (ریال)	روز	عنوان	کد دوره
	☒		☒	☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی تفکر استراتژیک	CN04
	☒		☒	☒	☒	۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک	CN05
	☒		☒	☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی مدیریت استراتژیک در بخش های عمومی و دولتی	CN06
☒			☒	☒	☒	۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی کارت امتیازی متوازن (BSC)	CN07
			☒	☒	☒	۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی نظام مدیریت عملکرد (PMS)	CN08
	☒		☒	☒		۱/۲۰/۱۰۰۰	۳	کارگاه آموزشی مدیریت استراتژیک	WN03
	☒		☒	☒		۱/۲۰/۱۰۰۰	۳	کارگاه آموزشی کارت امتیازی متوازن (BSC)	WN04
	☒		☒	☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	سمینار آموزشی استراتژی های Corporate	CN10
			☒	☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	نیازسنجی و برنامه ریزی آموزشی	CN16
			☒	☒		۴۵/۱۰۰۰	۱	سنجش رضایت مشتری (CSM)	CN18

- گروه پژوهشی صنعتی آریانا آمادگی دارد دوره ها و سمینارها را به صورت اختصاصی در محل شرکت ها برگزار نماید. در صورت نیاز مکاتبه نمایید.
- برای دوره های بین المللی گواهی نامه از دانشگاه تورنتو، Seneca College یا IIR-me اعطا می گردد.
- هزینه ثبت نام به حساب جاری شماره ۷۰۴۵/۶۵ به نام گروه پژوهشی صنعتی آریانا نزد بانک سپه شعبه دکتر بهشتی شرقی واریز گردد. لطفا نام و نام خانوادگی، نام شرکت، عنوان و تاریخ دوره را روی فیش مرقوم و آمار به شماره نمابر ۷۵۳۲۶۴۰ ارسال نمایید.
- اولویت ثبت نام بر اساس تاریخ پرداخت هزینه دوره می باشد.
- تغییر احتمالی برنامه در اولین فرصت به اطلاع شرکت کنندگان در فهرست ثبت نام می رسد.
- انصراف از دوره توسط متقاضی باید حداقل ۱۰ روز قبل از دوره کتبا به مرکز آموزش اعلام گردد.

تهران: خیابان دکتر شریعتی، خیابان ملک، پلاک ۸۸، واحد ۷
 تلو: ۷۵۰۲۵۲ (خط ۲)، نمابر: ۷۵۳۲۶۴
 Unit 7, No.88, Malek, Dr. Shariati St., Tehran, Iran
 Tel: 7502520, Fax: 7532640
 http://www.aryanagroup.com
 E-mail: info@aryanagroup.com